

SOKOLSKI GLASNIK

1924.

10.

V Ljubljani, dne 31. maja 1924.

Jugoslovenski sokolski naraštaj treba da poseti iduće godine zlatni Prag. To su zaključili voditelji českoslovačkoga i jugoslovenskoga Sokolstva — važan zaključak, a treba da ga uvažujemo već sada, da njegovo realizovanje donese našoj sokolskoj stvari onu korist, koju su imali u mislima sokolski funkcionari, koji su to zamislili.

Pitajmo se, čemu da šaljemo naš naraštaj u českoslovačku državu? Hoćemo, da naša mladež obojega spola vidi lepu zemlju, gde prebiva bratski českoslovački narod, da vidi tamošnje Sokolstvo i njegovo delo; da se oduševi gledajući ogromni napredak severne braće-Sokolova. Hoćemo, da to oduševljenje, iz kojega će proizaći utvrđena ljubav do sokolskoga delovanja, verno prati našu sokolsku mladež kroz čitavo življenje za sokolsko delovanje. Ta takih radnika baš trebujemo i Sokolstvo i narod mnogo, vrlo mnogo. Mi se od svoga naraštaja krepko nadamo, da će nam dati takih poslanika; današnji naraštaj mora nam dati čvrstih stubova, na kojima će počivati sokolska zgrada najbliže budućnosti.

Da ima českoslovačka zemlja sa svojim Sokolstvom dosta gradiva, dosta sokolskih dela, dosta sokolske ljubavi i dosta svega, čime da užge u srcima naše mladeži neugasiv oganj — o tom nema sumnje.

No ne samo za mladež, nego i za stare borce gori tamo gore oganj, koji pali i žeže. Tim više utiče to na mladež, ali samo onda, ako je ta mladež dobra i nepokvarena. Baš radi toga poslaćemo u zlatni Prag samo najbolje između naše mladeži muškoga i ženskoga roda.

Izabraćemo od dobrih najbolje, koji već danas dokazuju — a dokazaće i u buduće — toliko dobre volje, ustrajnosti i požrtvovnosti za sokolsko uzgajanje, da budemo uvereni o tome, da njihovo putovanje k severnoj braći ne će biti samo prijatan izlet, nego i hodočašće u sokolsku Meku.

Upozorujemo pak, da su naša severna braća imala u nekim slučajevima loše iskustvo, kad su šiljali svoj naraštaj u Jugoslaviju. Nekoji među onima, u koje su polagali najveće nade, jednostavno su odpali, čim su se povratili. Razume se, da za takve naraštajnike nećemo priređivati odpremo u inostranstvo. Na sreću imamo dovoljno dobrih, koji će ostati verni sokolskoj misli i baš te moramo odabrati. Nema sumnje, da izbor neće biti lak, no zato moramo to veoma biti oprezni. Oštro oko vaspitača neka dakle motri na svoje gojence tim bolje.

Sva jugoslovenska sokolska društva neka to doznaju već danas, i naraštaj nek to znađe. Hoćemo naime, da idu u Českoslovačku pojedinci iz svih naših radinih društava. Na povratku odneće u svako društvo naše široke domovine dojmove sa severa. Novu vatru upaliće u srcima našeg naraštaja, utvrditi mu veru, poboljšati ga i usavršiti.

Kad se jedni povrate, doćiće vreme, da idu drugi, i tako će ih vremenom mnogo putovati u zlatni sokolski Prag.

Ali moramo misliti također i na novčana sredstva za tu svrhu. Ne smemo zaboraviti, da mora štediti i mladež svoje novce za taj put. I s malim prinosima sabere se tokom vremena veća svota. Nekoliko će doprineti i društva i to u prvom redu za one izletnike, koji su bez sredstava. I u tom pogledu moramo misliti već danas na otpremu u Prag, da u pravi čas izaberemo prave naraštajnike i naraštajnice i da sakupimo potrebna novčana sredstva.

M. A—č.

SOKOLSTVU!

Širši odbor Češkoslovaškoga-jugoslovenskoga sokolskoga saveza je na svojoj seji dne 15. maja 1924. v Pragi izrazil svoje globoko prepričanje, da je Sokolstvo pred drugimi poklicano, da pripravlja pot toliko zaželjenemu zblizanju vseh slovanskih narodov.

Zato prožimo bratsko roko ostalemu slovanskemu Sokolstvu in je pozivljamo k skupnemu sokolskemu delu. Osebito pa poudarjamo, da je predpogoj tega skupnega dela načelno priznavanje temeljne in vodilne sokolske misli. To je telesna in нравna vzgoja slovanskega ljudstva v bratskem, demokratskem duhu, ki odklanja vse ono, kar cepi Slovanstvo. To je duh, ki odstranjuje vse, kar vzdržuje spore, in ki proglašča ter širi vzajemno ljubezen, srpljivost in bratsko sožitje vseh slovanskih plemen.

Dušan M. Bogunović:

Proces protiv Sokolstva u Bosni i Hercegovini

Motto: «Srpsko Sokolstvo dostojno je da mu se robuje ne samo duhom nego i telom».

Približuju se dani Vidovdanskega sleta u Sarajevu. Potrebno je kako za celo jugoslovensko Sokolstvo, tako i za onaj deo koji će doći u Sarajevo, da zna sokolske i narodne prilike u mirnodobsko vreme u tima krajevima. Da upozna radi toga, jer u gradu Sarajevu god. 1914. baš na Vidovdan slučio se onaj događaj, koji je potresao Evropom, a iz koga događaja se razvio i svetski rat. Naši neprijatelji delom su smatrali misao Sokolstva ishodištem čitavog pokreta za oslobođenje. To sam izneo u članku, koga sam napisao u 2. broju «Sokol. Glasnika» ove godine. No potrebno je da se podseti na još jedan događaj sa sokolskoga stanovišta a to je: «Sokolski proces u Bosni i Hercegovini», koji je započeo odmah po Vidovdanskom atentatu a završio se tamnovanjem sokolskih prvaka od jedne godine do doživotne tamnice god. 1918. Taj događaj Sokolstvo treba i mora da upozna, ako hoće da razume i shvati i današnji sokolski život u Bosni i Hercegovini. Prelazim na stvar.

Bosna i Hercegovina jeste deo naše prostrane otadbine, koji se i po stanovništvu, kulturi, socialnom i nacionalnom životu razlikuje od svih delova otadbine naše i koji po celom svom karakteru i duhu pripada životu pređašnje kraljevine Srbije i to više karakteru i duhu pokumanovske Srbije. Narod je verski razdeljen na: pravoslavne, katolike i muslimane. Pravoslavni su svi Srbi, katolici su Hrvati, ostali Slaveni, pa Nemci i Mađari; muslimani su: Turci, Srbi ili Hrvati — a najveći deo njih je verski opredeljen: Muslimani. Po duhu skoro svi Srbi bili su neprijatelji Austro-Madžarije i bili su borci za autonomiju Bosne i Hercegovine, nadajući se da će na taj način najlakše ostvariti ujedinjenje najpre sa Srbijom a onda i s ostalim jugoslovenskim krajevima. Ovome mišljenju priklanjali su se i nacionalizovani Muslimani, bili oni Srbi ili Hrvati, a isto tako i nacionalizovani katolici Hrvati. Protiv ove nacionalne Bosne i Hercegovine ustajali su: katolici Hrvati, koji su bili više katolici nego Hrvati, zatim anacionalni muslimani, vladini Srbi i svi ostali, koji su se posle okupacije doselili u Bosnu i Hercegovinu tako zvani «kuferasi». Austro-Madžarija je posvetila veliku pažnju Bosni i Hercegovini ne radi toga što ju je volila, već radi toga što je Bosna i Hercegovina bila put i prelaz za prodiranje na istok («Drang nach Osten»), čemu je bio preduslov rušenje Srbije.

Nu Bosna i Hercegovina ima svoju jaku revolucionarnu tradiciju. Istorija pamti, da su se bosanski i hercegovački begovi borili da ostanu slobodni i samostalni ne samo protiv Turske, nego i protiv svake okupatorske vlasti. Naročito je narod, i to srpski deo, bio hajdučki odgojen, koji nije podnosio nasilje i robstvo. Istorija je unatrag 60 i nekoliko godina zabeležila niz buna srpskoga dela našega naroda u Bosni i Hercegovini, koji se borio, da skine begovat i da se pripoji Srbiji. Nevesinjska buna čuvena je u historiji. Pa sam pokojni Kralj-Oslobodioc ratovao je u bosanskoj Krajini pod imenom Petra Mrkonjića. Revolucionarni duh ušao je u dušu srpskoga naroda naročito tada, kad je srpski težak pao pod ekonomsko robstvo bega i age, t. j. kad je postao kmet — nije imao svoje zemlje već je obrađivao begovsku zemlju i to na taj način, da je jedan deo plodova davao begu i agi a drugi ostavljao sebi i svojoj porodici.

Sad je lako razumeti, kakav je zadatak mirnodobrska sokolska ideja imala u tima krajevima. Ponovit ću: Bosna i Hercegovina je zemlja, koja nacionalno i teritorialno pripada Srbiji. Austro-Madžarija nastoji da ovaj osećaj kod naroda uguši. Daje prvenstvo svima drugim — samo ne Srbima, koji su većim delom seljački narod, koji je podvržen begu, agi i austro-madžarskom činovniku. Duša naroda to ne može da podnese, diže se i buni i postaje hajdučka nacija, ne da kolje i krade, već da traži pravo za slobodu i život.

U takvoj jednoj sredini pojavila se i sokolska misao god. 1903. u gradu Mostaru. Ona ne može da bude nikakva druga, nego odraz osećaja celoga naroda, t. j.: buntovna i nepomirljiva prema položaju u kakvom je narod. To su moderni hajduci-Sokoli, koji će tu svest o slobodi i životu kulturnim radom da povećaju do najveće ekspanzije, koja će došavši do svoga vrhunca u onome času, kad se bude bio «boj o biti i ne biti» odlučno, muški i sokolski da se biju.

Tyrš, Fügner, sprave i sva ostala moderna sredstva vaspitanja — to Sokolstvo ne poznaje — jer su članovi Sokolstva: nacionalni, svesni dužnosti prema narodu i otadbinu, odgojeni u duhu starogrčke gimnastike: diska, koplja, trke, skoka i hrvanja — demokratski su, nepoznaju razlike po staležu, bune se protiv gospodske i begovske vlasti, izdržljivi, okretni i uvek spremni.

Da, ovo je potrebno da se kaže, jer dok je u drugim krajevima bilo potrebno sve ovo odgojiti, dotle je sve ovo bilo u duši celoga naroda, pa i onoga dela, koji je stupio u sokolske redove.

Eto, tako je počela sokolska misao u Bosni i Hercegovini. Daleko bi me odvelo, da opisujem ličnosti — jer, ako igde baš u Bosni i Hercegovini ličnosti ne mogu da se spominju, jer ih se ne bi moglo da izbroji, a osim toga ne bi čovek mogao biti pravedan u oceni, da li je zaslužniji onaj obični član Sokola u Trebinju, koji završava život na vešalima, ili onaj starešina u Sarajevu koji bude osuđivan na godine tamnice.

Jedno hoću da naglasim: Biti član sokolske organizacije u Bosni i Hercegovini značilo je biti otvoren neprijatelj Austro-Madžarije. I ako se u tome pravcu zahtevalo nešto da se učini, život za to moralo se dati. Buniti se, osvežavati svest, ljubiti Srbiju i Kralja Petra, smetati i prkositi svagde i na svakom mestu Austro-Madžariji, tražiti slobodu i pun život a dizati se protiv ne samo ličnoga, nego i nacionalnoga robstva,

to je bio osnovni motiv sokolske politike u Bosni i Hercegovini.

Predstavnici vlasti su to dobro znali i na svaki kret sokolski pazili. Kod svakoga većega sukoba — bile su tamnice pune Sokola. I je li onda čudo, da u času kad dolazi u Bosnu i Hercegovinu eksponent austrijske politike i trializma Franjo Ferdinand i hoće da pokaže svoju vlast i pobjedu svoje ideje i čini manevre protiv Srbije — zapravo protiv nas — da u tom času i mnogi Sokolji morali su da ispune svoje dužnosti, ako su hteli da pokažu: «Da nacionalizam nije samo reč — već i delo».

I odmah posle toga događaja otpočeo je progon Sokolstva u Bosni i Hercegovini. Od 28. juna 1914. pa sve do konca godine 1918. bosansko-hercegovačke tamnice bile su pune, kažem pune: Sokola. Htelo se da dokaže, da je intelektualni začetnik borbe i bune: Sokolstvo. Tvrdilo se na osnovu spisâ brata dr. Laze Popovića, koji je bio duhovni vođa srpskoga Sokolstva i programa «Narodne Obrane», da smo spremali narod na bunu i otrgnuće Bosne i Hercegovine od Austro-Madžarije i pripojenje tih krajeva kraljevini Srbiji. Optužnica je izdana 19. avgusta 1915. Proces je započeo 3. novembra 1915. Na optuženičkoj klupi bilo je 156 optuženika. Optužnica je imala 262 štampane strane. Od toga na samo Sokolstvo otpalo je 89 stranica. Od 156 optuženika su odgovarala za Sokolstvo 42 optuženika, a ostalih 114 za rad «Narodne Obrane». Pripadnost sokolskoj organizaciji ubrajala se kao dokaz njegove krivnje.

Svi pomenuti odgovarali su za zločinstvo veleizdaje po § 111. k. z. kaznivo smrću. Proces je trajao do 14. marta 1916. — Dakle skoro pet meseci. Sokolski radnici, bilo oni starešine, tajnici, vođe društava, župa ili saveza, branili su: sokolski i muški bitnost ideje Sokolstva u tom vremenu a to je sloboda i samostalnost ne samo srpskoga naroda nego uopšte Slavenstva. Daleko bi me odvelo, da pišem o ličnostima i njihovoj borbi i otvorenosti za vreme procesa. Istorija neka kaže svoj sud.

Konac: u aprilu 1916. dovršena je osuda. Pojedinci Sokoli od smrti na vešalima do pet godina tamnice bili su osuđeni. Mirno i hladno su dočekali osudu. Posle toga — tamnovanje u ljudskoj grobnici Zenici. I dalje... Mučenje, mučenje i opet mučenje sve do zore oslobođenja, kad je Karadorđeva vojska Sokola-junaka razvila barjak slobode na Trebeviću više Sarajeva...

Jugoslovenski Sokoli! Prilikom svoga boravka na sletu u Sarajevu videćete tamnice, vešala, istoriju toga Sokolstva. Vidićete i upoznati starešine, vođe, tajnike i obične članove, koji su za vreme rata nosili sokolski krst. Videćete decu: Miška i Veljka, ili još drugih znanih i nezvanih Sokola, čiji očevi i majke na vešalima završiše svoj sokolski život. Nećete naći mnogo organizacije, sprava i domova, ali ćete naći dušu sokolsku, koja kad se malo snađe posle teških udaraca, stvoriće i organizaciju i sprave i domove — jer duša i ideja uslovi su života i stvaranja.

Seja Češkoslovaškoga-jugoslov. sokolskoga saveza

Dne 15. maja 1924. se je vršila seja širšega odbora Češkoslovaškoga-jugoslovenskoga sokolskoga saveza v Pragi. Vodio jo je savezni starosta brat dr. Josip Scheiner; ČOS. so zastopali bratje in sestre Vaníček, Mašek, Štěpanek, Bílek, Prágr, Kraus, Mála, Hiller, Urban in Heller, JSS. pa Gangl, Car, Ambrožič, Gavrančič in Fux.

Na seji se je sklepalo o zelo važnih in dalekosežnih zadevah v najlepšem soglasju, razprava je bila stvarna in globoka, zaključki pa soglasno sprejeti.

Na razgovoru je bila predvsem ustanovitev Vseslovenskega sokolskega saveza. Mnenja o postopku v tej zadevi so bila deljena, kajti za eventualno ustanovo, ki bi ostala samo na papirju, se ne moremo navduševati. Ako se ustanovi ta savez, mora biti njegovo poslovanje tako, kakor je n. pr. poslovanje Češkoslovaškega - jugoslovenskega sokolskega saveza, ki v resnici deluje na podlagi enega stremljenja in trdne metode. Končno je bila tozadevno sprejeta resolucija, ki jo prinašamo na prvem mestu.

O delovanju Češkoslovaškega-jugoslovenskega sokolskega saveza je poročal br. Štěpanek, ki je ugotovil, da je bilo razmerje med obema zvezama najpristržnejše in bratsko ter delavno.

Dalje se je sklenilo, da se sestanejo ob priliki otvoritve Tyrševoga doma v Pragi zaštopniki vseh žup ČOS. in JSS., da se dogovore o enotnem delovanju vsega Sokolstva. Vse potrebno za ta sestanek pripravi ČOS. — Drugi tak sestanek bi se vršil po preteku dveh ali več let v Jugoslaviji, zopet naslednji na Češkoslovaškem itd. To naj bi bila trajna ustanova za zблиžanje sokolskih delavcev, učvrščenje medsebojnih odnošajev in za skupno delovanje.

Jugoslovenski sokolski naraščaj poseti prihodnje leto Prago in druge večje kraje Češkoslovaške republike.

Savezni starosta, brat dr. Scheiner, je ugotovil, da Tyršev dom ni samo češkoslovaško podjetje, temveč podjetje vsega slovenskega Sokolstva in mora služiti vsemu Slovanstvu. Tam se morajo vršiti skupni seminarji in šole za sokolske funkcionarje in prednjake vseh združenih slovanskih narodov. Začne se s prednjaškimi šolami, ki jih mora pripraviti tehnični odbor Češkoslovaškega-jugoslovenskega sokolskega saveza.

Ta tehnični odbor dobi obenem nalogo reorganizirati Mednarodno evropsko telovadno zvezo.

Pravila Češkoslovaškega-jugoslovenskega sokolskega saveza so bila nekoliko izpremenjena, med drugim je bilo sklenjeno, da spadajo v ožji odbor saveza vsakokratni starosti, načelnika, načelnici in tajnika obeh savezov (ČOS. in JSS.).

Ob sklepu se je br. dr. Scheiner povabil jugoslovensko Sokolstvo, da se v čim večjem številu udeleži otvoritve Tyrševoga doma v Pragi. —

Jugoslovani so bili sprejeti v Pragi nadvse bratsko in prisrčno. Deležni so bili največje pozornosti in gostoljubnosti severnih bratov. Med drugim se je vršil skupen obed, ki ga je priredilo predsedništvo ČOS. in na katerem je bil navzoč tudi češkoslovaški minister za narodno brambo Udržal. Pri tej priliki so bili govorjeni lepi govori, ki so dokazovali bratsko razmerje med obema sokolskima savezoma.

O problemu redovnog članstva

U želji da se ovo pitanje svestrano raspravi, molim da se uvrsti i ovaj moj par riječi.

Brat Štepihar je za podupirajuće članstvo, a i brat Jazbec, samo pod drugim imenom «kolo sokolske ideje». I ja sam za ovo članstvo, pa bilo pod kojim imenom ono došlo i nazivalo se.

Kad se uzmu u obzir mala mjesta, gdje ima samo 20—30 članova vježbača, pa još siromašnih ljudi, kako će ovi da uzdrže društvo, kako će da plaćaju porez savezu i župi? Kako će da namaknu sprave, ako ih dobri ljudi, prijatelji Sokolstva, ne podpomognu svojim mjesečnim doprinosima? A kako će tek onda uspjeti jedno novo društvo, gdje se prijavi mali broj članova vježbača?

Moje je čvrsto uvjerenje, da treba ostaviti podupirajuće članstvo ili kako brat Jazbec voli nazvati «kolo sokolske ideje», jer inače mnoga bi naša sokolska društva propala radi nedovoljnih materijalnih sredstava. Ja znam, da u mnogim našim društvima moramo iz društvene blagajne namirivati porez župi i savezu zbog siromaštva članova vježbača. Hoćemo li toga radi te dobre Sokole protjerati zbog toga što su sirotinja? Neko mora da za njih namiri, pa odakle će, ako nema podupirajućeg članstva. Ovo članstvo ne bi imalo nikakvih prava, ni glasa na skupštinama, jedino bi moglo sudjelovati u prosvjetnom ili kakvom drugom odjeljenju društva, uz poziv ili odobrenje upravnog odbora. I baš zato, što su sokolska društva pozvana, da prošire svoj rad na kulturno polje, moramo da budemo u kontaktu sa svim javnim radnicima, a to možemo najbolje posredstvom podupirajućeg članstva. I zato nijesam mišljenja brata Jazbeka, da to i takovo članstvo bude van sokolske organizacije, nego baš u njoj, ali odijeljeno od ostalog članstva.

Mi smo silom prilika, kako bi rekao za nevolju upućeni da još uzdržavamo takovo članstvo. Ni ja ga ne odobravam, ali moram biti zanj, radi opstanka mnogih naših društava. A kad jednom sokolska ideja prokrci put u sve slojeve naroda, kad naše materijalne prilike krenu na bolje, e onda možemo i to mijenjati i krenuti pravom sokolskom stazom.

Ivanko Bendiš — Kotor.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

Seja odbora JSS. se bo vršila dne 8. junija 1924. ob 10. uri dopoldne v prostorih JSS. v Narodnem domu v Ljubljani. Dnevni red: 1.) Poročila starešinstva. 2.) Poročilo tehničnega odbora. 3.) Poročila odsekov. 4.) Poročilo o seji Saveza ČOS. in JSS. v Pragi. 5.) Slučajnosti. — Pozivljamo Vas, da se seja udeležite po Vašem delegatu, ker je seja izredne važnosti.

Istočasno se vrši v Ljubljani slavnost vzdave spominskih kamnov pri domu sokolskega društva I na Taboru. Bratje, ki se udeležite seja, naj prineso kroje s seboj. Zdravo! — Starešinstvo JSS.

IX. redna seja starešinstva JSS. dne 12. maja 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Deu, Fettich, Fux, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklavc, Poženel, Rupnik, Švajgar, Turk.

Brat načelnik poroča, da prične 15. t. m. skupna trenaja pariške tekmovalne vrste in prosi, da se te udeležita zaradi odsotnosti brata staroste in njega samega podstarosta br. Bajželj in podnačelnik br. Poženel. — Zdravniški odsek naj čimprej preišče vse tekmovalce. Vse brate, ki se udeležite skupne trenaje, je zavarovati proti nezgodam.

Sokolsko društvo Bileča prosi, da se mu črta porez za pretečeno leto. Prošnja se odkloni.

Z ozirom na to, da so nekatere banke cedirale savezni dolg od zleta nekaterim sokolskim društvom, se sklene banke naprositi, da to opuste. Izvršene cesije se priznajo ter izplačajo cedirani zneski društvom, kakor hitro bodo plačani vsi stari računi zletne blagajne.

Društvo Petrovaradin je nakazalo 25 Din za Vestnik T. O., to je za en izvod, 19 izvodov je pa vrnilo. Društvo se opozori na sklep odbora JSS., da mora biti naročeno na več izvodov Vestnika. — Glede financiranja pariške tekmovalne vrste še ni nobenega poročila od Olimpijskega odbora.

Brat Švajgar poroča, da je došlo do sedaj 321 statističnih pol. — Vprašanje glede ureditve župnih mej pri nekaterih župah se odstopi odboru.

Brat Marolt poroča o pripravah za sabor ter da ima do sedaj sestavljene poslovnik finančnega, zdravniškega in statističnega odseka ter pravilnik in poslovnik poškodbenega fonda. — Redne seje za sabor se vrše vsakih 14 dni. — Br. dr. Weigner se zahvaljuje za čestitke povodom njegove 50letnice. — Br. Bajželj poroča o seji prosvetnega odseka ter opozarja T. O., da odpošlje k tem sejam vedno svojega zastopnika. — Prosvetni odsek stopi v stik z drugimi mednarodnimi telovadnimi organizacijami, da dobimo od njih v zameno njihove časopise in brošure. — V svrhu sestavitve točnega inventarja saveza se poveri gospodarski odsek z nalogom, da to čimprej izvrši. — Br. Deu poroča o načrtih za skupne štampiljke, ter se mu naroči, da predloži do prihodnje seje definitivne načrte.

Br. Bajželj poroča, da prirejajo nekatere župe važne prireditve, o katerih savezu sploh ne poročajo, istotako ne o važnih sklepih, ki jih izvršuje brez vednosti saveza. Župam se naroči, da o podobnih stvareh starešinstvu točno poročajo.

X. redna seja starešinstva JSS. dne 19. maja 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Fux, Hadži, Jamar, Jeras, Marolt, Miklavc, Poženel, Preskerjeva, Rupnik, Trdinova. Opravičeni: Fettich, Kajzelj, Švajgar in Turk.

Bratoma Svetliču in Lozeju se dovoli dopust do 8. junija. — Br. Marolt poroča o dopisu društva v Derventi, da se prekličie izključitev br. Cesarjevića. Zadeva se vrne župi v Tuzli v ponovno preiskavo. — Br. Marolt poroča o poslovniku statističnega odseka, ki je bil sprejet.

Br. tajnik poroča obširno o seji saveza ČOS.-JSS., ki se je vršila dne 15. maja v Pragi. — Na predlog staroste se sklene izreči iskreno zahvalo ČOS. za bratski sprejem v Pragi. Glede izvršitve podrobnosti sklepov savezne seje ČOS.-JSS. v Pragi se sklene sklicati odborovo sejo JSS. takoj, kakor hitro bodo zbrane vse potrebne informacije.

Inspektorat ministrstva zdravja zahteva poročilo o delovanju JSS. v zdravstvenem oziru. Poročilo naj sestavi br. tajnik. — Br. Paunkovića se naprosi, da posreduje v Beogradu za hitrejšo rešitev savezne prošnje glede uradniških dopustov ob priliki pokrajinskih zletov v Zagrebu in Sarajevu.

Ker se množijo primeri, da razna sokolska društva in župe prosijo kralja, da prevzame protektorat nad njihovimi prireditvami, se sklene opozoriti vse župe in društva, da smejo vlagati tozadevne prošnje le potem starešinstva in pa z dovoljenjem starešinstva.

Glede slavnosti odkritja Malgajevega spomenika se zahteva nekatera pojasnila od sokolske župe Maribor. — Z ozirom na nekatere nejasnosti glede tekme v Parizu se sklene zahtevati čimprejšnje sklicanje seje olimpijskega odbora v Zagrebu.

Brat načelnik predlaga za sodnike pri tekmi v Parizu brate Kuščerja, Smertnika in Jerasa. Za člana apelačnega odbora se določi brat načelnik in kot vodja vrste brat Poženel.

XI. redna seja starešinstva JSS. dne 21. maja 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Cigojeva, Fettich, Fux, Marolt, Miklavc, Rupnik, Švajgar, Trdinova. Opravičeni: Bajželj, Jamar, Kajzelj, Poženel in Turk.

Brat Marolt poroča o poslovnem redu pisarne JSS. ter o poslovniku poškodbenega fonda, ki se oba sprejmeta z nekaterimi izpremembami. Na predlog brata dr. Fetticha se sklene, da se čimprej izdela poslovnik za naraščajski poškodbeni fond in se predloži odboru v odobritev. — Nadalje poroča br. Marolt o pravilniku odseka za poškodbe in poslovniku finančnega odseka, ki se oba sprejmeta.

Glede poslovnikov se sklene na predlog br. načelnika, da se predložijo saboru samo oni poslovnik, ki vsebujejo zadeve načelne narave, ostale pa

predložimo odboru. O tej zadevi naj odloča odbor. Poslovniki naj se objavijo v Glasniku.

Odbor Pomladka Crvenog Krsta v Beogradu vabi na skupno konferenco vseh organizacij, ki se pečajo z vzgojo naraščaja, dne 28. maja. — Brat načelnik naglašja, da je JSS. samostojna organizacija s samostojnimi vzgojnimi metodami ter ne kaže, da se obvezno vežemo na kake morebitne sklepe, priporoča pa, da se udeleži zborovanja naš zastopnik kot poslušalec v informativne svrhe. V to se delegira br. Miroslava Vojinoviča iz Beograda.

Referent poškodbenega fonda br. Marolt poroča, da se je nakazala poškodovanemu bratu Kurjačkemu, načelniku sokolskega društva Srbobran, 470 Din podpore in br. Jakobu Senčarju v Križevcih 276 Din.

Referent za manjšinsko delo predlaga, da se definitivno dodeli župi Kranj kot pokroviteljici manjšinsko društvo Guštanj, župi Maribor pa Marenberg. — Sprejeto.

Z ozirom na prošnjo neke župe, da starešinstvo intervenira v osebni zadevi nekega brata, se sklene načelno, da savez ne bo interveniral nikdar v osebnih zadevah članstva, temveč le stvarno tedaj, ako bi imela organizacija od tega posebno korist.

Sokolskemu društvu Brod se razpečavanje blokov za stavbo doma v območju saveza ne dovoli. —

Olimpijske srečke. Vsem društvom in župam razpošljemo srečke olimpijskega odbora, katerih čisti dobiček pripade v korist tekmovalni vrsti JSS., ki se udeleži olimpijade v Parizu. Bratska društva in župe pozivljamo, da srečke čimprej razprodajo ter denar nakažejo Jugoslovenskemu sokolskemu savezu v Ljubljani. Društva naj se zavedajo, da s tem pomagajo financirati odpravo sokolske vrste v Pariz, ter naj se potrudijo z marljivostjo pri razpečavanju, ker je vrsta do danes še brez vsakih sredstev.

Starešinstvo JSS.

Vsem župam in društvom! Ponovno se dogaja, da župe in društva ne obveščajo saveza o važnejših prireditvah, ki se vrše v njihovem območju. Dostikrat izve starešinstvo o takih prireditvah šele iz časopisov. Istotako store župe važne korake v organizacijskih zadevah brez obvestila o tem. Tako postopanje je nepravilno, zaradi česar pozivljamo vse župe, da pravočasno obvestijo starešinstvo o vsaki važnejši prireditvi, ki se vrši v njihovem območju in istotako o vsakem važnejšem sklepu, ki se tiče sokolske organizacije.

Istotako opažamo, da se množijo prošnje raznih društev in žup na Nj. Veličanstvo kralja, da bi prevzel protektorat nad njihovimi prireditvami ali da bi kumoval pri razvitju prapora. To postopanje ni pravilno, zaradi česar je starešinstvo sklenilo prepovedati vsem župam in društvom, da store v tem oziru na lastno pest korake ter morajo v vsakem primeru prositi starešinstvo za dovoljenje.

Iz prosvetnega odbora JSS.

Iz prosvetnega odbora JSS. Savezni prosvetni odbor ima izmedu ostaloga također zadaću da vodi tačan pregled čitave jugoslovenske sokolske literature, što je u prvom redu dužnost saveznoga knjižničara. — U delokrug saveznega prosvetnega odbora spada također da preporučuje župnim i društvenim knjižnicama, kakve i koje nove knjige da si nabave, da budu knjižnice neprestano dopunjavane. Da uzmogne prosvetni odbor to delo da vrši, neophodna je potreba, da su mu uvek na raspolaganju sve sokolske knjige, brošure i listovi, ukratko sve publikacije, koje izadu u području jugoslovenskoga Sokolstva. Zato mora svaka jedinica Jugoslovenskoga sokolskoga sa-

veza (društvo, župa, Sokolska matica), koja izda bilo kakvu sokolsku publikaciju, poslati po jedan dužnosni primerak saveznom prosvetnom odboru besplatno. Društveni i župni prosvetni odbori neka upozore izdavače, odnosno nakladnike, da dužnosni egzemplar zaista i pošalju. — Član saveznoga prosvetnoga odbora je također savezni arhivar, kome je dužnost da sabire za sokolski muzej sve za sokolsku povest važne predmete, a to su slike javnih nastupa i sokolskih svečanosti, slike ili škeice sokolskih zastava, vežbaonica, letnih vežbališta i domova, znakovi, umetnički plakati i uopšte svi predmeti trajne i povesne vrednosti. Gradivo za sokolski muzej, biće moguće sabrati samo onda, ako pri tom sudeluju također društveni i župni članovi. Stoga je dužnost društvenih i župnih prosvetnih odbora, da pošalju saveznomu prosvetnomu odboru sve gore navedene predmete za sokolski muzej. Savezni prosvetni odbor hoće da sabere također sve izveštaje, što ih donošaju razne novine i revije o Sokolstvu. Zato moli sve župne prosvetne odbore, neka izrežu iz svih časopisa i revija, što izlaze u području njihove župe, sve izveštaje, koji se tiču Sokolstva i neka ih pošalju saveznomu prosvetnomu odboru. Iz tih izveštaja, bili oni Sokolstvu skloni ili ne, moćiće se razabrati historički razvoj jugoslov. Sokolstva. — Savezni prosvetni odbor ima nameru da reaguje na eventualne novinarske napadaje na Sokolstvo, u koliko mu se to bude činilo nužnim.

Iz organizacijskega odseka JSS.

Promena pravila i zapisnici glavnih skupština na području Hrvatske i Slavonije. Kod osnivanja novih društava ima se podnijeti prvomolbenoj upravnoj oblasti (u većim gradovima redarstvu, gde takovo samostalno uređuje, a inače sreskom poglavarstvu) molba, u kojoj se ima prijaviti, da je društvo osnovano. Molbi se prilaže prepis zapisnika konstituirajuće glavne skupštine, koji ima biti potpisan po svim osnivačima i zatim prilažu tri primjerka pravila. — Molba se biljeguje sa 5 Din, a za riješenje se polaže 20 Din u biljezima. Pravila se biljeguju sa 2 Din po arku (i tiskanom) a prepis zapisnika sa 2 Din. — Ovako se postupa i kod promjene pravila tme, da se samo promjena istakne u molbi. Prepis zapisnika ima biti ovjerovljen po starješini i tajniku, a sam zapisnik također potpisuju starješina i tajnik uz običajne ovjerovitelje. — Glavna skupština društva ima se prijaviti barem tri dana prije održanja, a ta prijava se biljeguje sa 5 Din. Prepis zapisnika glavne skupštine ovjerovljen po starješini i tajniku podnosi se sa podneskom iza skupštine. Podnesak se biljeguje sa 5 Din, a prepis sa 2 Din.

IZ TEHNIČNEGA ODBORA JSS.

Novi prednjaci. Na župskom ispitu sokolske župe Bačke u Novom Sadu dne 18. maja 1924. god., kojemu je u ime tehničkog odbora Jugoslovenskog sokolskog saveza kao predsednik ispitne komisije prisustvovao br. Miroslav Vojinović, položili su ispit sestre: Ludmila Mihalova, Miluška Mudrohova, Ida Malagurska, a braća: Fedor Ormis, Žarko Rakić, Đorđe Stepanov, Veselin Ruškuc kao odlično sposobni i braća: Đorđe Ilić, Svetozar Der, Slobodan Petrović, Vojislav Plavšić i Svetozar Debeljački kao sposobni. Savezni tehnički odbor je ove prednjake i prednjakinje kao župske potvrdio na svojoj sednici dne 22. maja 1924.

Poslovnik fonda za nezgode JSS.

Čl. 1. Fondom za nezgode upravlja starešinstvo JSS. uz pomoć posebnog odeljenja koje se zove «Odeljenje fonda za nezgode».

Čl. 2. Odeljenje fonda za nezgode bavi se svima pitanjima, koja su u vezi s uplaćivanjem članarine u taj fond i sa odlučivanjem o potporama onim članovima, koji su nastradali pri sokolskom radu.

Čl. 3. Pri vršenju svoje zadaće služe odeljenju sledeća sredstva:

a) Godišnje uplate članova, koje određuje društvima svakogodišnja glavna skupština saveza.

b) Globe društava za neprijavljene članove prema propisima pravilnika.

c) Celokupni fond za nezgode, koji se sastoji iz tekućih dohodaka, prištednja i kamata. Fond mora biti na svoje ime plodonosno uložen.

č) Savezni katastar članstva.

é) Istraga i nadzor svakoga slučaja nezgode. U tome imaju da podupiru odeljenje sve u savezu udružene upravne jedinice.

d) Kontrola uplate i isplate s posebnim formularima.

Čl. 4. Predsednikom odeljenja imenuje starešinstvo saveza jednog člana iz svoje sredine. Predsednik poziva u vodstvo odeljenja potrebni broj članova, a potvrđuje ih starešinstvo saveza. Ti članovi izaberu izmed sebe potpredsednika, tajnika i knjigovodu, a po potrebi i druge funkcionare.

Poslovno doba odeljenja počinje i završava zajedno s doba starešinstva JSS.

Čl. 5. Predsednik je odgovoran starešinstvu JSS. za pravilno i tačno poslovanje odeljenja i izveštava ga o tekućim poslovima. Predsednik saziva i vodi sednice odeljenja.

Poslovnik finansijskoga odeljenja starešinstva JSS.

Čl. 1. Cilj toga odeljenja je da unapređuje samostalnost sokolske organizacije u finansijsko-gospodarskom pogledu.

Čl. 2. Obraduje sva tekuća finansijsko-gospodarska pitanja starešinstva JSS. i nato ih s konkretnim predlozima iznosi na sednicama starešinstva JSS. na odobrenje. Ovamo spada među ostalim:

a) Načelno novčano poslovanje.

b) Sanacija ev. dugova.

c) Financiranje sok. štampe.

č) Financiranje sok. škole, sletova, utakmica, prosvetnih tečajeva i t. d.

d) Savezni dani i slična priređenja.

e) Upriličenje kratkotrajnih finansijsko-gospodarskih tečajeva.

f) Ustanovljenje sok. muzeja.

g) Ustanovljenje sok. zadruga.

h) Ustanovljenje i financiranje drugih unosnih preduzeća.

Čl. 3. Predsednika imenuje starešinstvo iz svoje sredine, ostale pako članove potvrđuje starešinstvo na predlog predsednikov. Članovi izaberu između sebe potpredsednika i tajnika. Predsednik određuje za pojedino poslovanje u odeljenju referente.

Za rešavanje pitanja širega opsega pozivaju se pored zastupnika drugih odeljenja u prvom redu strukovnjaci van starešinstva.

Čl. 4. Predsednik je odgovoran starešinstvu JSS. za pravilno i tačno poslovanje odeljenja i izveštava ga o tekućim poslovima; saziva sednice prema potrebi; posluje po utvrđenim pravilima i zaključuje s natpolovičnom većinom glasova svih prisutnika. Tajnik vodi zapisnik o zaključcima odeljenja. Ako

odelenje ne radi, treba predsednika, odnosno pojedine članove, bezuvetno i odmah rešiti njihovih dužnosti i izabrati druge.

Čl. 5. Poslovno dobo odelenja započinja i svršava zajedno s poslovnim dobom starešinstva JSS.

Potpredsednik zamenjuje predsednika, kad je ovaj sprečen.

Tajnik vodi dopisivanje, a knjigovoda knjige odelenja.

Čl. 6. Odeljenje vrši svoj posao po posebnom pravilniku fonda za nezgode.

Čl. 7. Odeljenje ima redovite svoje sednice jedanput na mesec a vanredne sednice prema potrebi. Na sednicama se zaključuje, ako je prisutna bar polovina članova. Zaključuje se običnom većinom prisutnih, koji moraju svi glasovati. Ako je jednaki broj glasova za i proti, odlučuje predsednik, koji inače ne glasuje.

Ko ne prisustvuje uzastopce na trima sednicama bez opravdanja, prestaje biti članom odelenja.

*

Poslovnik pisarne JSS.

Čl. 1. Poslovnik pisarne JSS. uređuje u formalnom pogledu uređivanje i poslovanje pisarne JSS. Glede onih delova poslovanja, koje ovaj poslovnik posebiće ne spominje, treba se ravnati po navodima upravitelja, koga odredi iz svoje sredine starešinstvo JSS.

Čl. 2. Uredovne časove za osoblje pisarne određuje starešinstvo JSS. U nedeljama i praznicima obavljaju se samo žurni i neodnošljivi poslovi, inače je pisarna zatvorena.

Čl. 3. Ako je činovnik zaprečen u vršenju svoje službe, mora to prijaviti starosti ili tajniku JSS. tokom 24 časa.

Čl. 4. Činovnici moraju vršiti svoju službu brižljivo i marno; u uredu i izvan njega neka ne čine ništa, što bi moglo uzdrmati pouzdanje u njihovo poslovanje i štetiti ugledu Sokolstva.

Čl. 5. Činovnici pisarne JSS. izvršuju čitavo manipulativno delo po navodima tajništva, poslove pako, što spadaju u delokrug pojedinih odelenja, po uputama predsednika odnosnih odelenja.

Čl. 6. Sve spise, koji dolaze na JSS., prima za to određeni činovnik i upisuje ih redom kako dolaze, u upravni zapisnik. Na svaki spis pritisne prezentacijsku štampilju i zabeleži tekući broj, koji odgovara broju upravnoga zapisnika.

Čl. 7. Bez popratnog pisma nadošle pošiljke, zatim dopisnice, odreske poštnih nakaznica priloži, odnosno prilepi na posebni referatni arak i na njem pripiše prezentatum.

Čl. 8. Za protokolovanje vrede sledeća pravila:

a) Predmet dopisa upiše se jezgrovito, jasno i sitno u upravni zapisnik.

b) Ako se je o predmetu dopisa već pre upisao kaki dopis, treba ujedno s protokolovanjem spojiti odnosne brojeve. Po protokolovanju preda činovnik sve spise bez izuzetka tajniku JSS., a ovaj ih pregleda i porazdeli pojedinim referentima.

Čl. 9. Poslovne spise rešavaju referenti po sledećim navodima:

a) Manje važne spise, koje reši lako sam referent, mora ih odmah rešiti i izvestiti o tom starešinstvo JSS. u prvoj redovnoj sednici. Ali sve važnije spise mora referent predložiti odelenju na raspravljanje i izvestiti o rešenju odelenje starešinstva JSS., koje to rešenje odobri ili zabaci. U smislu zaključka starešinstva JSS. rešava onda referent odnosni dopis. Pojedini su referenti odgovorni za što skorije rešenje spisa.

b) Rešenje se redovno napiše na hrptu spisa.

c) Ali ako spis ne ostane u uredu, nego se izdade, ili ako na spisu nije dovoljno prostora za zabeleženje rešenja, neka se onda rešenje zabeleži na referatni arak.

č) Ako se pod jednim eksibitnim brojem mora izdati više rešenja, označe se brojevima po redu.

d) Neznatna rešenja na hrptu arka, zatim ona na pretpisanim obrascima sme referent izdavati bez koncepta, ako pri tom ne trpi jasnoća u raspravi predmeta i poslovna preglednost.

e) Rešenjima bez potrebe daljnog uredovanja mora se uvek pridodati naređenje za uvrštenje ad akta. Pred takim naređenjem treba upozoriti, kako se je poslovni spis upotrebio, ili kako se upotrebi.

Čl. 10. Sve rešene spise predaju referenti pojedinih odeljenja tajniku JSS., koji ih pregleda i eventualne nepravilnosti ispravi. Rešene spise potpišu starosta, tajnik i predsednik odnosnoga odeljenja.

Čl. 11. Potpisane spise preda tajnik činovniku-protokolisti, koji mora upisati rešenje u upravni zapisnik pa ih zatim odmah otpremiti.

Za prepis rešenja na čisto skrbi se pisarna. Prepisi moraju biti čisti i pisani lepo i pravilno. Kraticama se ne treba služiti. Ako je prepisivač u dvojbi, treba da se popita za razjašnjenje kod referenta. Prepis se mora porediti s konceptom. Na konceptu neka se kraticom označi tko ga je prepisao, kolacionovao i kada je bio prepis otpremljen.

Čl. 12. Ekspeditor se skrbi, da su prepisi na čisto, koji su određeni za otpremu, posvema u redu i mora paziti, da su priložene sve eventualne priloge. Odgovoran je za pravilnu otpremu.

Čl. 13. Sve spise, uopšte sve pošiljke, koje se otpremi, treba pre otpreme zabeležiti u poštnom dnevniku.

Čl. 14. Svi spisi, prepisi rešenja i priloge, koji po otpremi ostanu u uredu, čuvaju se u registraturi i ekspeditor ih mora danomice uložiti.

Čl. 15. Spise, što ih trebaju referenti, treba označiti rečju «natrag», našto ih ekspeditor ne uložu u registraturu, nego ih izruči odnosnim referentima. To se pako mora označiti u upravnom zapisniku.

Čl. 16. Svakih 14 dana sastavi ekspeditor ispisak iz upravnog zapisnika o još nerešenim brojevima pa ga predloži tajniku, koji se mora pobrinuti, da se zaostali spisi što pre reše.

Čl. 17. Novac i vrednosne predmete prima blagajnik, koji obavlja i sve isplate.

Čl. 18. Potvrde o otpisanim novcu čuva blagajnik. Potvrde o preporučenim pismima čuva u posebnom zavetku ekspeditor.

Čl. 19. Ovaj poslovnik stupa na snagu, netom ga potvrdi starešinstvo JSS.

Sokolski kroj. Na sokolskom saboru bit će riječ i o sokolskom kroju. Raspisan je natječaj i za nacрте. Sokolska odijela moraju da budu lijepa i praktična. Morala bi da budu za zimu i ljeto. No u ovakovim prilikama teške ekonomske krize, mora se uzeti i to u obzir, da veliki, pretežni dio Sokolstva ne može da kupi ni vježbaće, a kamo li svečano odijelo. Stoga je moje mišljenje da se ostave dosadanja odijela članstvu sve dotle na uporabi, dok se ne izderu, a nova da se propisno prave. Zato i tkanina mora da i kod novih odora bude odgovarala dosadanjim, tim više što takovu rabe i česki Sokoli. Za zimu bi se morala imati kabanica t. z. pelerina ili surka podstavljena krznom, ali takova bi bila vrlo skupa, te o tome za neko vrijeme nema ni govora. Dakle ostala bi kabanica poput plašta, iste boje kao odijelo samo od debljega sukna. Što se tiče muškog naraštaja i podmladka, ostavio bi dosadanje odijelo. Mladićak kad već ima gaće i košulju kao članstvo, osjeća u sebi veselje da će brzo obući člansku surku, a onda ne mora kroz kratko vrijeme da troši za te djelove odore. To govori u prilog i ženskog naraštaja kad stupa među članice, te izmjenjuje jedino krpu druge boje. A odijela naših naraštajka i članica tako su slikovita, da ih ne treba podnipošto mijenjati. Tko je gledao masu članica na sve-sokolskom sletu u Ljubljani sigurno je ostao očaran. Jedino bi izmijenio

odoru ženskog podmladka i u boji i u kroju, jer mi se čini neukusna. Kako gore rekoh, treba se obazirati i na teške financijske prilike većine našeg članstva i ostaviti radikalne izmjene za bolja vremena. Ne gleda se soko u odijelu, već na djelu.

Ivanko Bendiš — Kotor.

IZ ŽUP

Letošnji župni zleti in večje prireditve.

- Župa Bjelovar 22. junija v Daruvaru;
- župa Celje 13. julija v Št. Juriju ob južni železnici;
- župa Kranj 13. julija na Jesenicah;
- župa Ljubljana 13. julija v Domžalah;
- župa Novi Sad 15. in 16. junija v Starem Bečeju;
- župa Novo mesto 3. avgusta v Novem mestu;
- župa Rijeka 28. in 29. junija na Sušaku;
- župa Sarajevo 28. in 29. junija pokrajinski zlet v Sarajevu;
- župa Šibenik 20. julija v Šibeniku;
- župa Veliki Bečkerek 15. in 16. junija v Veliki Kikindi;
- župa Zagreb 15. do 18. avgusta pokrajinski zlet v Zagrebu;
- sokolsko društvo Ljubljana I položitev temeljnih kamnov za dom na Taboru v Ljubljani 8. in 9. junija.

III. pokrajinski slet Jugoslavenskog sokolskog saveza u Sarajevu na Vidovdan 1924. Rešeno je pitanje zemljišta na kome će se izgraditi sletišće. Na tom zemljištu naime, koje je bilo izabrano za slet, smetala je jedna vojnička baraka i trebalo je mnogo vremena i muke dok se vojska rešila, da to ukloni. Sad je konačno i to pitanje rešeno. Planovi su svi već davno gotovi i gradnja je licitacijom predana jednom graditelju, koji se obavezao da će gradnju svršiti do 15. juna ili najdalje do 20. juna. Građenje će stajati (osim materijala) 176.000 dinara. Materijal za gradnju stojaće oko 400.000 dinara. Sletišće ima 10.000 m². Na prostoru za vežbe moći će vežbati do 1500 vežbača. Tribine mogu primiti oko 8000 gledalaca. Što je vrlo važno, sletišće se nalazi na vrlo zgodnom mestu, nije daleko od centra grada i leži ne-se posredno uz tramvajsku prugu. — Ostali rad podeljen je po odborima, koji funkcioniraju prilično dobro. — Sva društva dobila su sve vežbe, propisane za slet, kao i vežbe za natjecanje preko «Sletskog Vjesnika». Muzika za proste vežbe članova i članica gotova je i danas se razasijlje društvima. Muzike za ostale vežbe (naraštaja i dece) izdala je Zagrebačka župa, i društva su upućena, da je naručuju od nje. Nastup za proste vežbe članova i članica izrađen je, nastup za proste vežbe kod natjecanja izrađen je i štampaće se u 6. broju «Sletskog Vjesnika». Traženo je od župa, da nam jave, koja društva mogu da nam pošalju za slet svoje sprave, kojih ćemo trebati mnogo. Od župa je traženo da što pre jave, koja će društva učestvovati s posebnim tačkama. Zagrebačka župa i one koje se spremaju za Zagrebački slet istupiće na našem sletu s Šulceovim i Švarevaldovim vežbama kao posebnom tačkom. Podoficirska škola iz Zagreba dolazi a i sarajevski garnizon vežba vežbe puškom. Stanbeni odsek radi dobro i prema njegovim izveštajima biće dovoljno mesta za zajedničke stanove. Jedino će biti malo poteškoća za one, koji budu tražili privatne stanove. — Za hranu se brine prehranbeni odbor. Jedan odbor gostioničara izjavio je spremnim da daje Sokolima u gostionama ručak i večeru za 29 dinara dnevno. Prema današnjim prilikama ta je cena vrlo umerena. Na taj bi način svi Sokoli mogli imati prehranu u gostionama, na taj bi se način izbegla prehrana na kazanu (po vojnički) koja je dođuše jeftina ali nije zgodna. Vežbači će dobiti zajedničku prehranu u gostionama

za 20 dinara dnevno. — Zabavni odsek je u vrlo dobrim rukama i izvršio svoj posao na opšte zadovoljstvo. On predviđa jedan čitav niz lepih priredaba za 28. i 29. u več. — Program sleta: **Četvrtak**, 26. juna: Doček gostiju. — **Petak**, 27. juna: U 5 sati u jutro natjecanja. — Doček gostiju. — U 9 sati u več. bakljada kumovima zastava. — **Subota**, 28. juna: U 5 sati u jutro: Natjecanja, zatim pokusi. — U 10 sati u jutro razvijanje zastave Sokolske župe Sarajevo. Zastavi kumuje Nj. Veličanstvo kralj; zatim razvijanje zastave narštaja Sarajevske župe. Zastavi kumuje gđa. dr. Peričića, starješine Sarajevskog Sokola. — Od 11½ do 12½ Promenadni koncerti. — U 3½ sata popodne javna več. — U 8 sati u več. Svečana predstava u Narodnom Pozorištu. — U 9 sati akademije i koncerti. — U 10 sati banket za uzvanice u Oficirskom Domu. — U 9 sati Koncert u parku Cara Dušana. — **Nedelja**, 29. juna: U 5 sati u jutro natecanje, zatim pokusi. — U 10 sati u jutro svrstavanje na sletištu za svečanu povorku. — Od 11½ do 12½ Promenadni koncerti. — U 3½ sata po podne javna vježba. — U 9 sati u več. na sletištu velika narodna veselica. Pevačka društva. Fanfare. Muzike. — **Moreška** (jedna specialna narodna igra dalmatinska). **Vatrometi**. — **Ponedjeljak**, 30. juna: Izleti (za koje se brine Izletni odsek). — U 4 sata po podne Sokolski trkački sastanak na trkalištu u Butmiru kod Sarajeva, zatim veselica na Ilidži. — Za vreme sleta inicijativom sletskog odbora priređuje se u Sarajevu velika Industrijsko-zanatlijska izložba, koja će biti za posetioce od velikog interesa.

Sokolska župa Rijeka je razposlala naslednji poziv: «Svoj braći i sestrama! Na obalama sljednog Jadranskog mora, na dohvata Učke gore i otete nam braće, na granici naše i italijanske države, u gradu Sušaku priređuje Sokolska župa Rijeka dne 28. i 29. juna o. g. svoj župski sokolski slet. S ovim sletom spaja župa proslavu 20godišnjice opstanka sokolskog društva Sušak-Rijeka i razviće novog barjaka istog društva. Na te dane hoće Sokol da daje oduška, što je prestalo desetgodišnje robovanje tuđincu u ovo ratno i poratno doba, tih dana želi župa da pokaže braći i sestrama one, bijele kuće, sela i gradove, brda i doline, što nam ih sudba nepravednim rimskim ugovorom otela, da u bratskim srcima probudi osjećaj bola i tuge, a u srcima izgubljene braće da učvrsti nadu, da se kule na pjesku građene u prah obaraju, a da ljubav osjećajem bola praćena dvostrukim rada žrtvama, koje će jednom pokazati, da smo jedno i da nam domovina mora biti jedna. — Braćo i sestre! Ako igde a to ovde na Jadranu, za kojim tuđin požudno sa svih strana gleda, treba da manifestujemo Sokolstvo kao narodnu ustanovu. Ovde na međi treba protivniku pokazati, da osim određena broja naše junačke vojske imade na tisuće i tisuće Sokolova, čije snažne i vješte pesnice ne će dati da se medašni kamen natrag pomakne, čije okrvavljeno srce zahtjeva oslobođenje naše braće, nek nam nijesu janjičari naša deca otudena. — Tu treba Sokol da svoj stijeg vije, nek i tuđinac vidi, da mu ovde mjesta nije. — Lijepo pjeva pjesnik Milaković: Podizimo svjetlu zdanja — I na Muri i na Raši — I gde godijer s teške bijede — Sokolici cvile naši. — Poletite Sokoli na granicu otadžbine naše, da primjerom svojim zasvjedočite ideale, za koje ste zagrijani. Dodite i oduševite sve one, koji su i po imenu i po srcu naši, a pod tuđom su vlasti. Napunite ih nadom i uvjerite ih, da će svanuti danak slobode il po Bogu il po pravdi il po sili, gde se život smrću zamjeni. — Do Vidov-Dana da ste nam zdravo! — Sušak, 10. maja 1924. — Sletski odbor.»

Prednjački ispiti sokolske župe Bačke. Održani su bili 18. maja u Novom Sadu. Na ispite je došlo 12 kandidata i to: 3 brata i 2 sestre iz Novog Sada, 1 brat i 1 sestra iz Subotice, 2 brata iz Kule, 1 brat iz Sombora, 1 brat iz Mola i 1 brat iz Srbobrana. Svega 9 članova i 3 članice. Po zanimanju su bili: 3 trgovačka pomoćnika, 2 činovnika, 1 učitelj, 1 student prava, 1 đak

gimnazije, 1 mehaničar, 2 činovnice i 1 sestra domačeg zanimanja. Stručna prethodna sprema bila je ovakva: 1 brat imao je društveni prednjački ispit a svi ostali svršili su prednjačku školu (od 14 dana) iste župe. — Predsednik ispitne komisije a u ime tehničkog odbora saveznog bio je br. M. Vojinović iz Beograda. Članovi komisije: braća: M. Teodorović, dr. N. Mrvoš (lekar) i P. Daljev iz Novoga Sada a br. D. Jeger iz Subotice. — Ispiti su bili od 8 do 10 časova pismeni, od 10 do 12 usmeni a od 14 do 18 časova praktični. Usled stručne literature na raznim jezicima kao i usled nejednake terminologije pojavljala su se razna iznenađenja u mešavini naziva što se je moralo uzeti u obzir. Opšti uspeh ispita bio je vrlo dobar i svedoči o savesnim pripravama kandidata. Svi su ispit položili i to (sve) 3 sestre i 4 brata kako odlično sposobni i 5 braće kao sposobni. Novim prednjacima a uz dobre upute i podstrek za dalji rad po društvima, razdate su svedočanstva o položenom ispitu. Prednjački izpiti, ako su dobro uređeni već sami po sebi pružaju jednu dobru školu znanja svim prisutnima. Ovim pak ispitima vredna župa Bačka obogatila je svoja društva za 9 prednjaka i 3 prednjakinje, od kojih sa pravom se očekuje dobar i uspešan rad. — Ako pak svi u tom radu istraju, ako budu takvi kako ih Bačka župa u svom vaspitnom pravcu htela i hoće imati — to bogatstvo tek ostvariće se u delo bolje budućnosti od koje će imati koristi ne samo župa Bačka — već i svo Sokolstvo. M. Vjč.

BELEŽKE

† **Brat Polde Pivk.** Dne 7. maja t. l. je umrl v Idriji v zasedenem ozemlju br. Polde Pivk v najlepši moški dobi, star 38 let. Ugrabila ga je prekruta morilka delovnega ljudstva — jetika. S težko boleznijo se je boril skoro leto dni s smehom na ustnih in s pogumnimi pogledi. Upal je do zadnjega, da ozdravi. Bil je vedno bistrega duha, nezlomljive volje in veselih misli. Gnal se je k delu do zadnjega dneva. Tikoma pred smrtjo je še mislil na brate, ki je z njimi preživel v društvu in družbi radostne, srečne čase, ko je naše sokolsko življenje v Idrijski sokolski župi bujno in ponosno cvetlo in rodilo dragocene plodove... Brata Poldeta je poznala vsa Julijska Krajina, a najbolj znan in cenjen je bil v rojstnem kraju, ki mu je posvečal in žrtvoval do poslednjega trenutka vse svoje moči. — S sokolskim delom je začel l. 1899. kot naraščajnik. Temeljne nauke o Sokolstvu mu je dal takratni društveni načelnik br. Julče Novak (sedaj v Mariboru), ki je s požrtvovalnim in neumornim delom vzgojil dolgo vrsto najzavednejših Sokolov. Brat Pivk je bil izboren telovadec, saj je imel telo kakor nalašč ustvarjeno za to: srednja, sloka postava, mišičast, na licu ostre poteze. Leta 1903. je postal prednjak in na tem mestu je vztrajal do l. 1921., ko je začela zavratna bolezen razjedati njegove fizične moči. V ISŽ. je bil župni nadzornik in je kot tak opravljaj svoje posle resno, vestno in uspešno. Ko so se Idrije polastile tuje roke, je bil brat Pivk društveni načelnik in je pripravil in vodil tri krasno uspele javne nastope, ki so imponirali celo tujcu. Ves in popolnoma se je žrtvoval sokolskemu delu — bratom najboljši brat, zvest prijatelj in odkrit, vesel družabnik. V srcu ni bilo mračne, zlobne misli, zato je, bilo njegovo življenje in dejanje značajno, bratsko, odločno in spoštovano. Z njegovo smrtjo sta izgubili Idrija in okolica resnega, vestnega in delovnega moža — izguba, ki ni nadomestljiva. Za njim je ostala vidna sled, ki jo je začrtal v javno življenje njegov idealizem, poganjajoč zdravo rast iz velike sokolske ideje. Tudi v najtežjih, črnih dneh je živel s svojim bednim narodom. Na zadnji poti je br. Pivka spremila ogromna množica — sličnega pogreba skoro ne pomni Idrija. Brat Polde je ostal žic v moji duši v hvaležnem, bratskem spominu.

E. G a n g l.

Udeležba bratov Čehoslovakov na pokrajinskem zletu v Zagrebu. Na seji moškega prednjaškega zbora ČOS. dne 17. maja 1924. je bilo sklenjeno, da se udeleži ČOS. zagrebškega pokrajinskega zleta z večjo odpravo člano v, in sicer bodo to organizirali tako, da dá vsaka župa po eno vzorno vrsto šestih do osmih članov-prednjakov. Na ta način bi se zbralo 300 do 350 telovadcev, ki pa morajo imeti tudi slavnostni kroj.

Končna izbirna tekma ČOS. za udeležbo na pariški olimpijadi se je izvršila pretekli teden. Izbrani so bratje: Vacha, Pražák, Jindruch, Supěik, Koutny, Mořekovský, Kos, Karafiat, namestniki: Virt, Klinger, Gajdoš, Rezek. Iz zadnje mednarodne vrste sta torej izbrana samo dva, ostali niso prišli v poštev.

RAZNOTEROSTI

Občni zbor ČOS. (sabor) se vrši 7. decembra t. l. v Pragi. Njegov pomen bo zelo velik, ker bo moralo rešiti češkoslovaško Sokolstvo vrsto važnih vprašanj, ki se tičejo najglobljih načel sokolske ideologije kot take.

Odborova seja ČOS. se bo vršila 15. junija v Pragi.

Na Češkoslovaškem se meri tudi telovadne organizacije s političnim vatlom. Razne organizacije si laste pravico, priravnati se Sokolstvu in se pri tem sklicujejo le na svojo politično moč — skrbno ogibajoč se primerjavi glede številčnega stanja s Sokolstvom. Češko Sokolstvo pa na to odgovarja takole: «Nič nočemo od Vas, ničesar Vas ne prosimo, samo svojo pravico hočemo. Te pa ne iščemo niti v bakšišu, niti v beraških podporah, v naklonjenosti, ampak hočemo samo priznanje našega dela za narod in državo. Tukaj merite in po tem nas sodite.»

Za ohranitev Sokolstva v Lužici na Saškem je ustanovila ČOS. poseben odsek, ki mu načeluje br. R. V. Novak. S tem je prevzela ČOS. tako rekoč sama pod okrilje celo našo najmanjšo in najmlajšo sokolsko organizacijo.

E. Parrot, vodja francoske gimnastične vrste za pariško olimpijado, opominja svoje gimnaste v listu «Le Gymnaste», da naj napnejo vse sile pri pripravah za tekmo, ker edino oni lahko prinesejo Francozom zmago. Kot vzgled jim stavlja prostovoljno sokolsko disciplino, rekoč, da edino na ta način dosežejo uspeh in premagajo Sokole.

Za predsednika belgijske gimnastične unije je bil izvoljen g. François Blomart, ki je ob priliki nastopa svoje funkcije naslovil na vse gimnaste v uradnem glasilu «Bulletin Officiel» navdušujoč oklic, kjer poudarja važnost gimnastičnega dela in dokazuje, da je potrebno še mnogo več dela, kakor se ga je storila do sedaj.

Belgijska zveza šteje koncem l. 1923. v 217 društvih 559 častnih in podpornih članov, 9500 telovadcev, 1200 telovadk, 6000 dečkov, 2850 deklic in 1115 «stare garde». Napredek je zaznamovati osobito v gojenju naraščaja.

V švicarski telovadni zvezi so letošnjo zimo priredili 7 smučarskih tečajev. — Zveza pričenja organizirati članice in pripravlja žene za samostojno vodstvo ženskih oddelkov. Prednjačic je vzgojenih do sedaj okoli 80.

Na delavsko telovadno olimpijado v Frankfurtu l. 1925. bodo, kakor izvedemo, povabljeni poleg telovadnih organizacij socialističnih tudi komunistične telovadne zveze, članice tako zvane Sportinterne v Moskvi.

Važen spor je nastal med turnerji in športovci v Nemčiji. Turnerji so proglasili, da lahko goje bolje in več športa kot športovci kot taki. Temu proglasu nasprotno pa naglašajo športniki, da to ni res. In dejanski vendar športniki ustanavljajo v svojih klubih telovadne oddelke — končno spoznavajoč enostranost športa.